

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Zdeňka Kühna, soudkyně Michaely Bejčkové a soudce Jana Kratochvíla v právní věci žalobce: J. C., zast. advokátem JUDr. Zdeňkem Matějčkem, Politických vězňů 98, Kolín, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky**, Vazební věznice Liberec, Pelhřimovská 347/3, Liberec, ve věci ochrany před nezákonným zásahem, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 26. 5. 2022, čj. 59 A 33/2022-37,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

[1] Žalobce se u krajského soudu domáhal ochrany před nezákonným zásahem žalované. Žalobce je ve výkonu trestu odnětí svobody, aktuálně ve Vazební věznici Liberec. Pobírá invalidní důchod III. stupně, který je mu zasílán do věznice (po srážkách již prováděných Českou správou sociálního zabezpečení). Nezákonný zásah spatřoval v tom, že žalovaná od února 2022 tento příjem blokuje a z žalobcova účtu odvádí na splátky jeho exekucí. S tím však žalobce nesouhlasil, šlo podle něj o porušení čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a § 278 o. s. ř., protože jde nezabavitelné částky jeho důchodu. Domáhal se, aby žalovaná s tímto postupem skončila, vrátila peněžní prostředky odvedené z jeho účtu za měsíce únor a březen 2022 na jeho účet a do budoucna již takto nepostupovala. Žalobu poté ještě doplnil o návrh, aby mu žalovaná zaplatila částku 100 000 000 Kč v důsledku újmy na jeho právech a zdraví.

[2] Krajský soud žalobu odmítl podle § 46 odst. 2 s. ř. s. Žaloba podle něj nespadá do pravomoci správních soudů. Žalobce výslovně uvedl, že nemá žádné dluhy podle § 25 odst. 4 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, naopak odkázal na § 278 o. s. ř. Věznice v tomto případě figuruje jen jako prostředník. Žalobce měl správně podat návrh na zastavení exekuce v rozsahu, ve kterém je postižena tzv. nezabavitelná částka.

K návrhu na přiznání náhrady nemajetkové újmy pak soud dodal, že patří do civilního řízení, nikoli do správního soudnictví.

[3] Žalobce (stěžovatel) podal proti usnesení kasační stížnost z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Uvedl, že se domáhá přezkumu praxe žalované, která je podle něj v rozporu s čl. 11 Listiny. Odkázal mj. na nález ze dne 6. 4. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1351/16, a rozsudky NSS, které se podobným postupem věznic zabývaly věcně. Otázka nezabavitelné částky se dle stěžovatele neřídí jenom občanským soudním řádem, ale především zákonem o výkonu trestu odnětí svobody. Peněžní prostředky blokuje a odesílá vězeňská služba na základě veřejnoprávního předpisu, ředitel věznice má rovněž povahu správního orgánu.

[4] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti vysvětlila, že celý žalobcův příjem je rozúčtován na náklady výkonu trestu odnětí svobody a splátky exekuce, která je první v pořadí. Tento postup (který využívá od začátku roku 2022 plošně) umožnila judikatura. Pokud by se žalovaná neřídila vydanými exekučními příkazy, vystavila by se riziku poddlužnické žaloby ze strany oprávněného. Pro srážky na základě exekučního příkazu tak aktuálně využívá obě „poloviny“ finančních prostředků vězně, na které se jeho příjem dělí podle § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody.

[5] Kasační stížnost není důvodná.

[6] NSS pro přehlednost opakuje, že podstatou zásahové žaloby byl obecně formulovaný nesouhlas s tím, že věznice blokuje a odvádí na úhradu exekuce prostředky, které stěžovatel považuje za nezabavitelnou částku ze svého invalidního důchodu a které aktuálně představují celý jeho příjem (k odmítnutí žaloby v otázce náhrady nemajetkové újmy se v kasační stížnosti stěžovatel nijak nevyjádřil). Podobnými argumenty se od začátku roku 2022 zabývaly správní soudy opakovaně (srov. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 8. 8. 2022, čj. 55 A 22/2022-26, či usnesení téhož soudu ze dne 3. 6. 2022, čj. 29 A 12/2022-83, v obou případech se stejným výsledkem jako v nynější věci; srov. též k podobné otázce evidování pohledávek na základě exekučního příkazu usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 25. 2. 2022, čj. 55 A 53/2021-30). V takovém případě ale nynější věc skutečně nespadá do pravomoci správních soudů.

[7] K postavení věznice v podobné situaci se již opakovaně vyslovil zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů. V usnesení ze dne 12. 2. 2019, čj. Konf 1/2018-6, č. 3908/2019 Sb. NSS, mj. uvedl, že *„zadržování peněžních prostředků z vypláceného starobního důchodu žalobce (respektive jeho nezabavitelné části) a jejich následné poukazování k rukám exekutora není výkonem vrchnostenského oprávnění, ale pouhým plněním zákonné povinnosti, která pro ni [tedy pro věznici] vyplývá z exekučního příkazu. Přestože tímto postupem žalované dochází k zásahu do práv žalobce, nemůže jít o zásah do jeho veřejných subjektivních práv (viz § 2 s. ř. s.), nýbrž do práv soukromých, neboť se ze strany žalované nejedná o užití jakéhokoli vrchnostenského oprávnění“* (bod 9 cit. usnesení). Tento názor pak potvrdil zvláštní senát nedávno, a to již po zavedení současné praxe žalované, v usnesení ze dne 12. 10. 2022, čj. Konf 9/2022-7. Žalobu vězně, z jehož invalidního důchodu (celé jeho částky) žalovaná provádí exekuční srážky na základě exekučního příkazu o provedení exekuce příkázáním jiné peněžitě

pokračování

pohledávky, mají projednávat soudy v občanském soudním řízení v souladu s § 7 odst. 1 o. s. ř. (body 9-10 cit. usnesení).

[8] Od výše popsanych rozhodnutí zvláštního senátu je potřeba odlišit rozhodnutí NSS, na která odkázal stěžovatel v kasační stížnosti a ve kterých správní soudy posuzovaly postup věznic meritorně. Podle § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody lze na úhradu tam vyjmenovaných dluhů použít maximálně polovinu příchozích finančních prostředků a splnění této povinnosti lze vymáhat zásahovou žalobou ve správním soudnictví (srov. právě stěžovatelem cit. rozsudky NSS ze dne 20. 12. 2017, čj. 6 As 317/2017-38, bod 23, a ze dne 9. 4. 2020, čj. 7 As 396/2019-23, bod 11).

[9] V obou právě uvedených případech se však žalobci zásahovými žalobami domáhali přístupu k penězům blokováným kvůli úhradě pohledávek vyjmenovaných v § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody (domáhali se přístupu ke konkrétní „polovině“ blokovanych prostředků, kterou podle nich věznice neměla blokovat a odvádět). Ve věci 6 As 317/2017 se žalobce domáhal přístupu k penězům na svém osobním účtu, tj. k „druhé“ polovině příchozích prostředků, které podle něj věznice nezákonně blokovala (po novém rozhodnutí krajského soudu v této věci byl úspěšný, srov. body 1-2 cit. rozsudku a rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. 1. 2019, čj. 31 A 20/2015-215). Ve věci 7 As 396/2019 se naopak žalobce neúspěšně snažil získat přístup speciálně k „první“ polovině peněz, kterou věznice blokovala v souladu s § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody (zatímco druhou polovinu již tento žalobce měl k dispozici na svém osobním účtu, srov. bod 1 cit. rozsudku).

[10] Podobně i Ústavní soud ve stěžovatelem cit. nálezu ze dne 6. 4. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1351/16, pracoval se situací, ve které věznice blokovala větší množství peněz, než mohla, kvůli pohledávkám spojeným s trestním řízením (odměna a hotové výdaje přiznané ustanovené obhájkyňi), tedy pohledávkám spadajícím pod § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody (srov. bod 71 cit. nálezu).

[11] Stěžovatel ale již v žalobě *popřel*, že by měl jakékoli dluhy, na které by se vztahoval § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody (jen obecně formuloval požadavek, že chce celou částku důchodu vrátit na svůj osobní účet). Opakovaně též uvádí, že k zásahu do jeho základních práv došlo v souvislosti s porušením § 278 o. s. ř. Krajský soud tedy žalobu odmítl správně, stěžovatel se mohl bránit v řízení exekucním.

[12] S ohledem na výše uvedené NSS zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta poslední s. ř. s.).

[13] O náhradě nákladů řízení rozhodl podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl úspěch; žalované náklady řízení nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. listopadu 2022

Zdeněk Kühn v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Jaroslava Riedelová